

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Portál České Flóry - edukační moduly pro výuku botaniky

Reg. č.: CZ.1.07/2.2.00/15.0269

Carex L. ostřice

Radim J. Vašut
Olomouc 2012

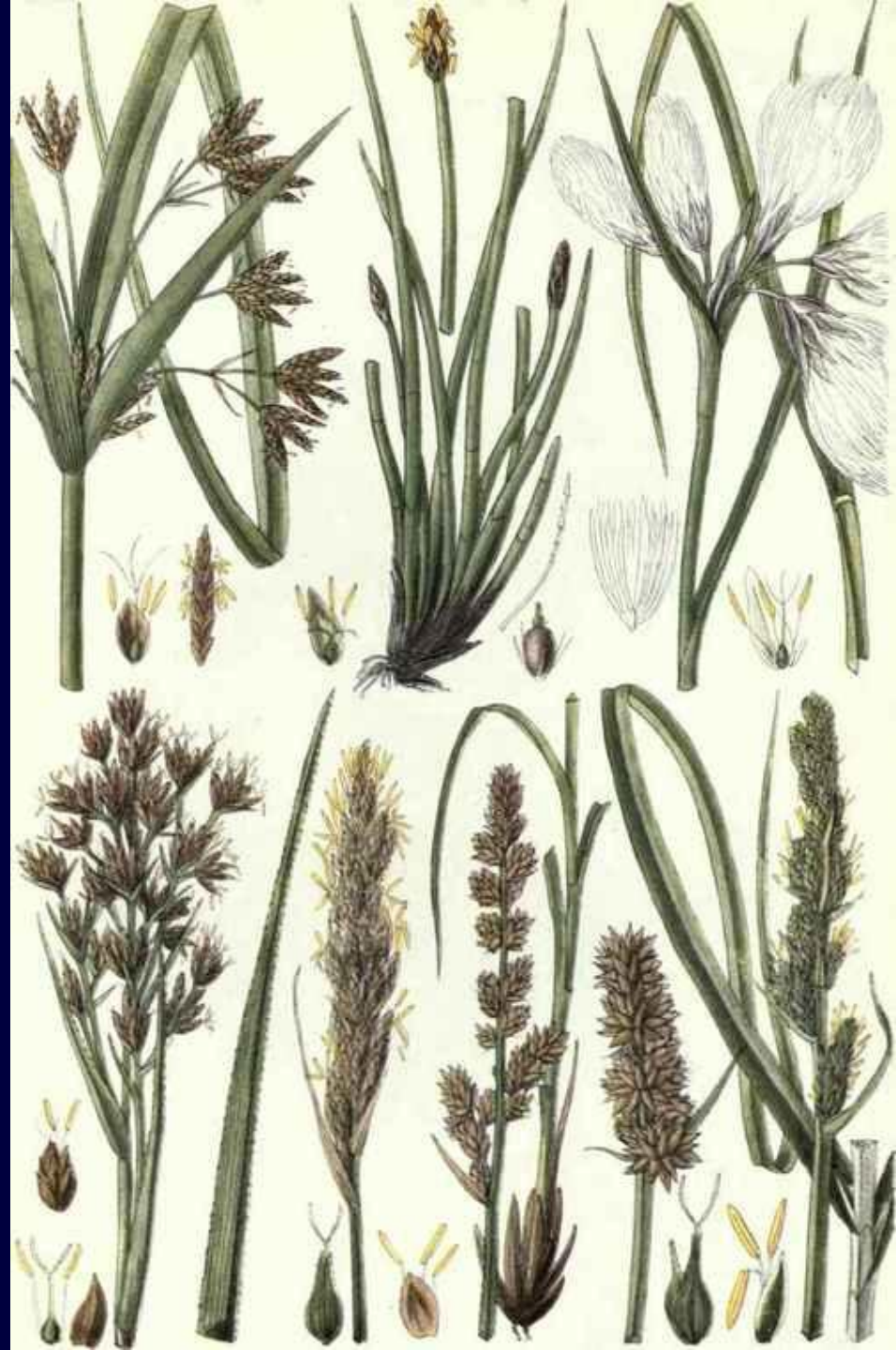
Cyperaceae

- 109 rodů
 - *Carex*
 - *Cyperus*
 - *Eleocharis*
- Ca. 5500 druhů
- celý svět

Cyperaceae

- Byliny
- Převážně vázány na vlhkomilné biotopy (ačkoli mnoho druhů suchomilných)
- Poměrně komplikovaná rekonstrukce fylogenetických vztahů
 - Hybridizace
 - Polyploidizace
 - Holokinetické chromozómy

Carex

- Jedno- , vz. dvoudomé, byliny
- Ca. 1,5 tis. druhů po celém světě
- V ČR 135 taxonů
 - 97 původních druhů
 - 2 zavlečené
 - 3 vnitrotaxony
 - 33 prokázaných kříženců
- trávovitého vzhledu

A. KNAGGLESTARR, CAREX FLAVA L.
B. BLEKSTARR, CAREX PALLESCENS L.

Carex

- Trojhranná lodyha, bez kolének
- Srostlá listová pochva, není otevřená
- Jazyček částečně srůstá s dolní částí listové čepele
- Listeny pod klásky podobné listům, často barevné
- Květy spirálovitě ve 4-5 řadách

Gramineae

- Oblé stéblo s kolénky
- L.p. otevřená
- Jazyček nesrůstá s čepelí
- Listeny pod klásky (=plevy) nepodobné listům
- Květy v kláscích dvouřadě

Carex - hlavní morfologické znaky

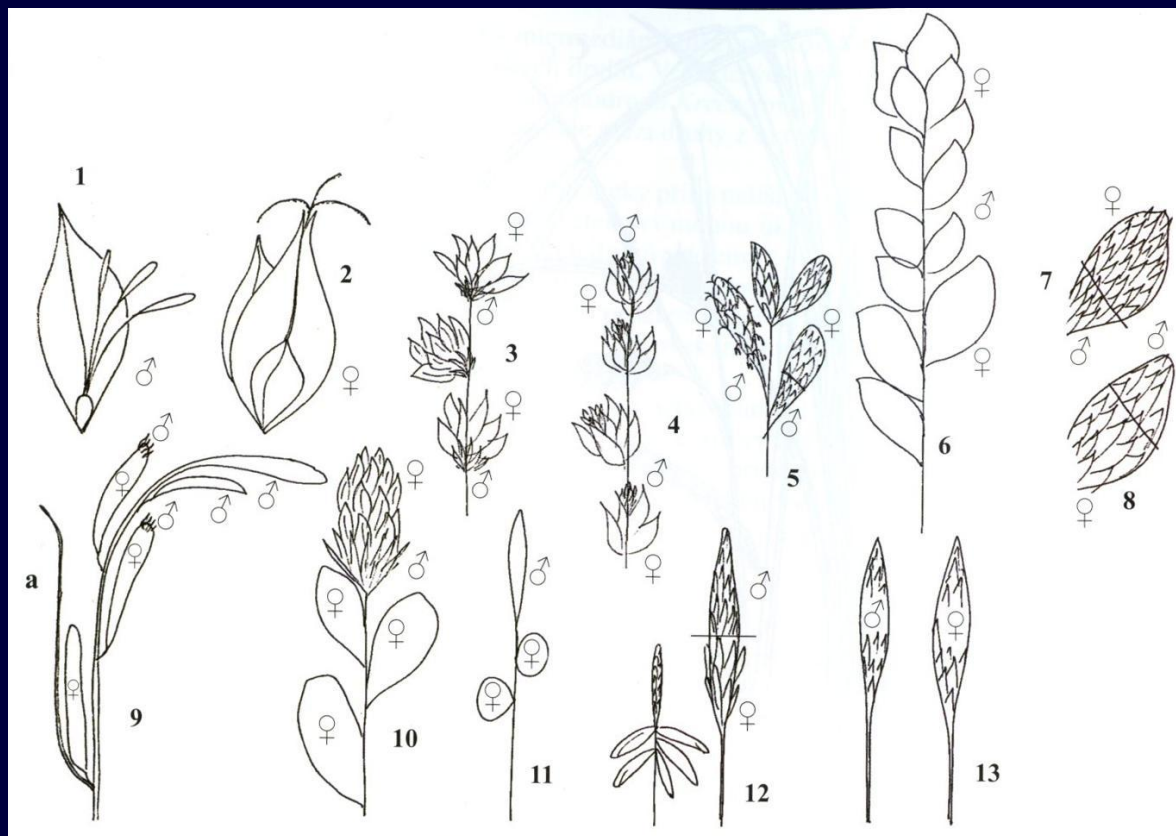
Postavení ♀ a ♂ květů

- Jedno- i Dvoudomé druhy s 1 kláskem (*Primocarex*)
- Různokláskové ostřice (*Carex* s. str.)
- Stejnokláskové ostřice (*Vignea*)

Carex - hlavní morfologické znaky

1. ♂ květ
2. ♀ květ
3. Klásky gynandrické (dole ♂)
4. Klásky androgynické (dole ♀)
5. Gynandrické klásky v strboulovitém květenství
6. Cx disticha - jednopohlavné klásky
7. Gynandrický klásek
8. Androgynický klásek
9. Subgen. *Kreczetoviczia*
10. *Microrhynchae* (*Cx buxbaumii*) - terminální oboupohlavný
11. *Acrocystis*
12. *Cx pulicaris*
13. *Cx davalliana*

Carex - hlavní morfologické znaky

Plody - MOŠNIČKY

- tvar
 - zbarvení
 - odění
 - zobánek
 - listeny
-
- Postavení
 - Počet bliznových ramen

Carex - hlavní morfologické znaky

Listy:

- tvar čepele
- Odění
- zbarvení
- jazýček
- Pochvy listů (!!)

Carex - hlavní morfologické znaky

Habitus:

- Vzrůst
- Postavení květů/plodů
- Výběžky !!!

Carex - kříženci

- Hybridizace není tak častá, jak se traduje
- Výskyt kříženců spíš ojedinělý, jen ve 2 skupinách častější:
 - *C. flava* agg.
 - *C. acuta* agg.
- Sterilní mošničky!

Carex - kříženci

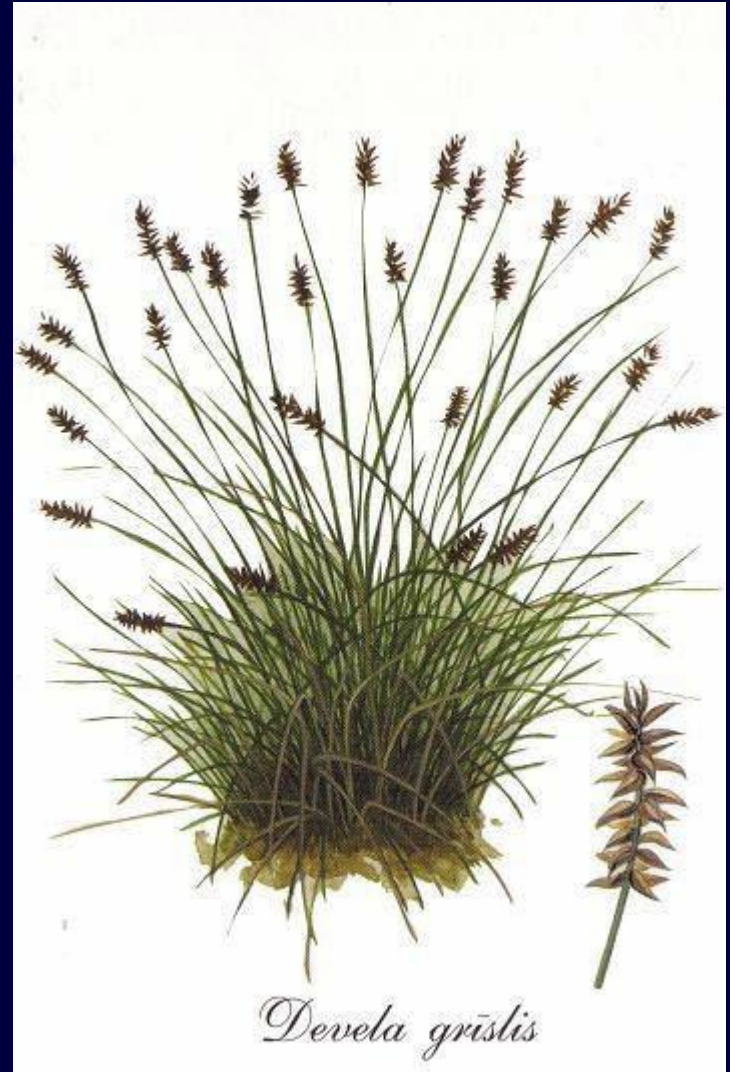
Carex subgen. *Primocarex*

Pouze 1 klásek na lodyze

- jedno- i dvoudomé druhy
- u nás všechny druhy vzácné !

Carex davalliana Sm. – o. Davallova

- ČR: nížiny a podhůří, Čechy, v bazických oblastech; na Moravě velmi vzácná.
- EKO: slatiny a minerálně bohaté rašelinné louky, v Karpatech (SK) rovněž v prameništích
- C2. Silný ústup
- Záměna: *C. pulicaris*

Cx davalliana

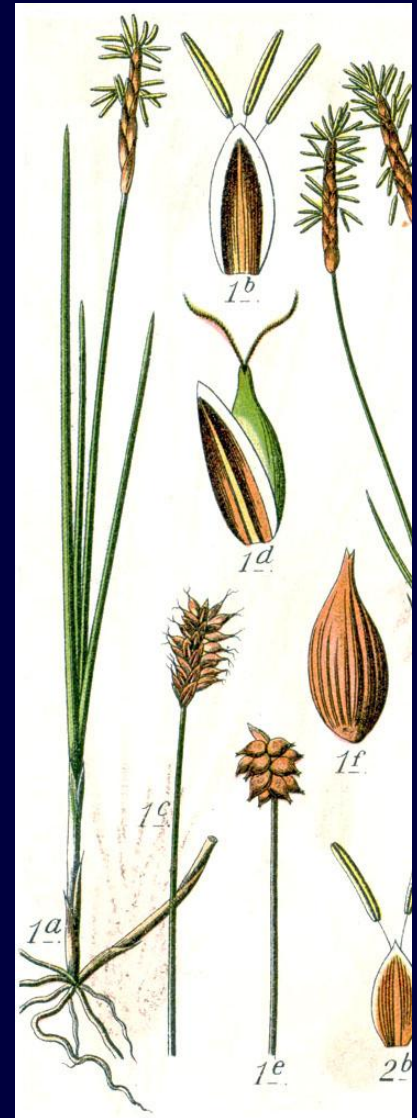
znaky

- dvoudomá
- Hustě a tvrdě trsnatá
- Dolní pochvy se třepí ve vlákna, tm. hnědé
- Listy i lodyhy pod klasy drsné
- Lodyha +- rýhovaná
- Mošničky výrazně žilnaté, zobánkaté

Carex dioica L. - o. dvoudomá

- ČR: jednotlivý / ostrůvkovitý výskyt, chladnější pahorkatina. J a JZ Čechy, J okraj ČM vrchoviny, Žďárské vrchy, Železné hory
- EKO: minerotrofní rašeliniště, na vyvýšených místech porostů nízkých ostríc (s vysokým podílem mechů). Vysoce citlivá na vodní režim a eutrofizaci.
- C1. Velmi vzácný druh.
- Záměna: (*C. davalliana*)

Cx dioica

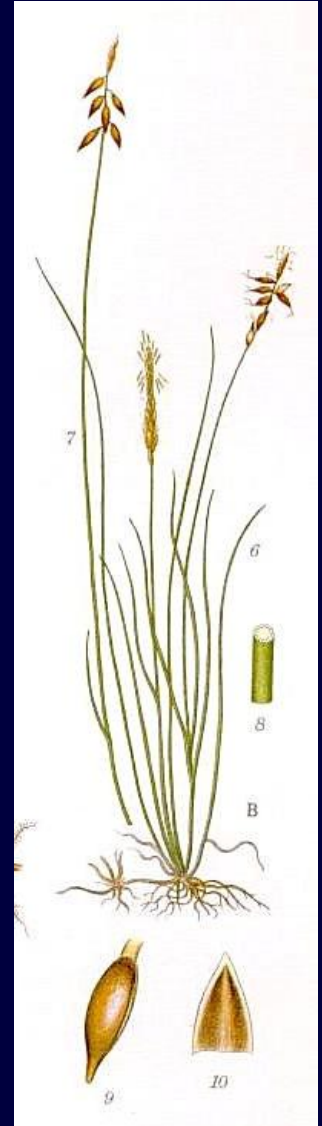
znaky

- dvoudomá
- Výběžkatá, až 10 cm dl.
- Dolní pochvy se netřepí
- Pochvy na bázi světle hnědé, matně lesklé
- Listy i lodyhy hladké
- Lodyha tuhá
- Mošničky zploštělé, vejcovité, vynikle žilnaté, za zralosti odstálé, světle hnědé, s krátkým zobánkem

Carex pulicaris L. - o. blešní

- ČR: subatlantské oblasti ČR, převážně chladnější pahorkatina. Na V po ČM vrchovinu.
- EKO: rašelinné, slatinné nebo bezkolencové (*Molinion*) louky. Na vyvýšených místech porostů nízkých ostríc (s vysokým podílem mechů). Vysoce citlivá na vodní režim a eutrofizaci.
- C2
- Záměna: *C. davalliana*

Cx pulicharis

znaky

- Jednodomá; 2 blizny
- Jemně trsnatá
- Dolní pochvy hnědé, slabě vláknité
- Listy kratší než lodyha, štětinovité
- Jediný vrcholový klásek chudokvětý (♂5-10, ♀3-5)
- Mošničky bikonvexní, na bocích 2 žebra, **bez žilek**, kuželovité, za zralosti odstálé, tmavě hnědé až hnědočerné, s krátkým zobánkem

Carex pauciflora Lightf. - o. chudokvětá

- ČR: pohraniční pohoří ČR, nejč. Šumava, Krušné hory, Jizerské hory, Krkonoše a Jeseníky, MS Beskydy vyhynulá, Orlické hory ojediněle.
- EKO: vrchoviště, bezlesé oblasti, méně rašeliny v porostech kleče nebo smrku. Preferuje silně oligotrofní rašeliny s kyselou půdní reakcí.
- C3

Cx pauciflora

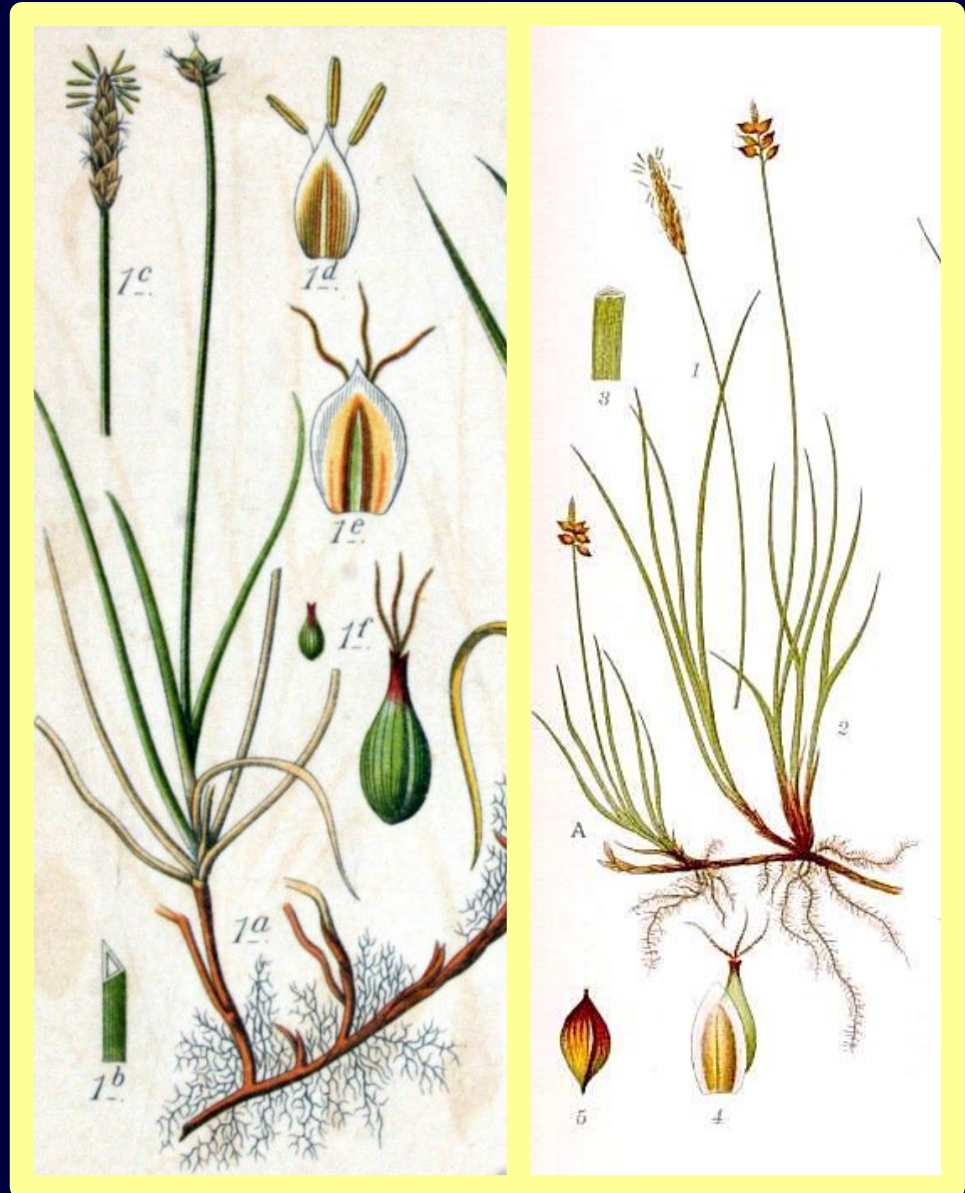
znaky

- Jednodomá; 3 blizny
- Výběžkatá, krátce plazivé. Tvoří drobné řídké porosty
- Dolní pochvy šupinové, tuhé, slámové až sv. hnědé
- Listy krátké (1/2 lodyhy), úzké, ploše žlábkaté
- Jediný vrcholový klásek chudokvětý (♂3-5, ♀1-3)
- Mošničky vřetenovitě podlouhlé, jemně žilkované, za zralosti odstálé, světle hnědé, s delším bezzubým zobánkem

Carex obtusata Lilj. - o. přítupá

- ČR: objevena v r. 2004 na Prostějovsku
- EKO: mělké kamenité půdy, suché xerothermní trávníky. Mimo ČR rovněž v suchých lesích.
- C1
- Významný boreální reliktní
- Záměna: *C. supina*

Cx obtusata

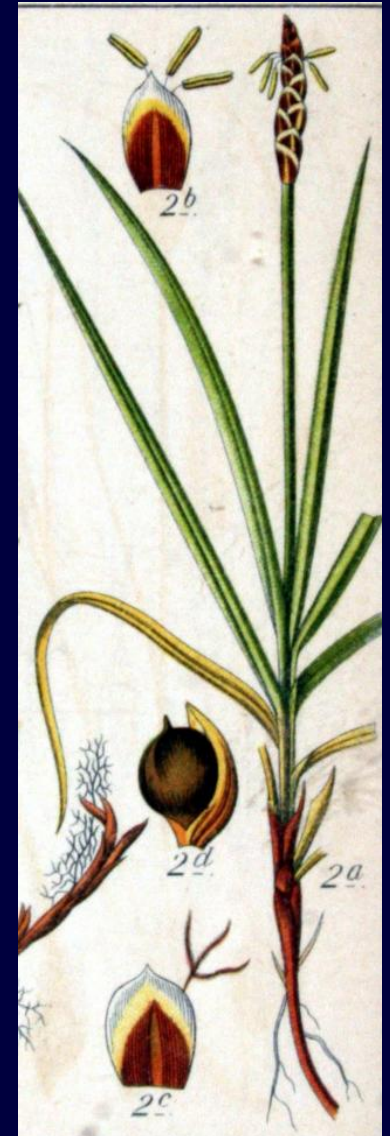
znaky

- Jednodomá; 3 blizny
- Výběžkatá, dlouze plazivé, hnědé výběžky; jednotlivé rostliny
- Pochvy na bázi nerozpadavé, červenohnědé
- Listy tmavozelené, čárkovité (do 2 mm)
- Lodyha přímá, 10-40 cm
- Mošničky vejcovité až elipsoidní, žlutohnědé, lesklé, s velmi krátkým zobánkem

Carex rupestris All. - o. skalní

- ČR: Krkonoše (Velká kotelní jáma) a Jeseníky (Červená hora)
- EKO: skalní terásy na vápnitém podkladu v sub-/ alpínských polohách
- C1
- Glaciální relikv
- (Cirkumpolární druh)

Cx rupestris

znaky

- Jednodomá; 3 blizny
- Trsnatá
- Pochvy červenohnědé
- Listy sivozelené, čárkovité (do 2 mm široké), na konci spirálovitě stočené
- Mošničky stejně dlouhé nebo kratší než listeny, obvejčité, hnědozelené, lysé, žilkaté, náhle zúžené v krátký zobánek.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Portál České Flóry - edukační moduly pro výuku botaniky

Reg. č.: CZ.1.07/2.2.00/15.0269

<http://flora.upol.cz>